

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 182/2020
24.09.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиоца „GLOREX“ DOO Београд, ул. Гандијева бр. 15, чији је пуномоћник Никола Пантић, адвокат у ..., ул. ... бр. ..., против туженог „EUROBANK“ АД Београд, ул. Вука Караџића бр. 10, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 3857/18 од 04.12.2019. године, у седници већа одржаној дана 24. септембра 2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 3857/18 од 04.12.2019. године.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П 9259/13 од 28.03.2018. године одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да суд обавезе туженог да тужиоцу на име накнаде материјалне штете – стварне штете и измакле користи, исплати појединачне износе са законском затезном каматом за периоде како је одређено у изреци и обавезан је тужилац да накнади туженом трошкове парничног поступка у износу од 195.000,00 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 3857/18 од 04.12.2019. године потврђена је наведена првостепена пресуда.

Против другостепене пресуде тужилац је изјавио благовремену и дозвољену ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у границама ревизијских разлога, и разлога прописаних одредбом члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11...и 18/20, у даљем тексту - ЗПП) Врховни касациони суд је одлучио да изјављена ревизија тужиоца није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Неосновани су ревизијски наводи у делу којим се указује да другостепени суд није ценио жалбене наводе у

погледу изостанка утврђења чињенице о томе да је тужена преправљала налоге за плаћање, поводом чега је постављен одштетни захтев. Такви ревизијски наводи по садржини представљају указивање да је побијана одлука захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. ст. 1. Закона о парничном поступку, а у вези са чланом 396. ст. 1. Закона о парничном поступку. Међутим, другостепени суд прихвата утврђено чињенично стање и примену материјалног права која је била садржана у одлуци коју је испитивао по жалби, због чега је исту одбио, па у том погледу није био у обавези да детаљно образлаже своју одлуку у погледу појединих жалбених навода које није сматрао битним. Закључак нижестепених судова у погледу изостанка постојања основа потраживања обухваћеног тужбом заснива се на чињеничном стању које је утврђено у првостепеном поступку, па ревизијски наводи којима се суштински такво чињенично стање преиспитује није дозвољено у ревизијском поступку, сходно члану 407. ст. 2. Закона о парничном поступку.

Предмет тужбеног захтева односи се на накнаду стварне штете и измакле користи, коју је тужилац претрпео због тога што је био изложен принудној наплати износа ПДВ за трансакцију извршену од стране туженог по погрешно попуњеном налогу за плаћање, и губитком пословања које је уследило због блокаде рачуна по принудној наплати ПДВ.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је у децембру 2007. године закључио усмене купопродајне уговоре са ино-партнером и то тако што се у уговору са привредним друштвом из ... (АА) тужилац јавља у улози купца бетонске пумпе, а у уговору са привредним друштвом „ББ“ д.о.о из ..., у својству продавца исте пумпе. Плаћање купопродајне цене по наведеним уговорима извршено је преко туженог, као банке код које је тужилац имао отворен девизни рачун. Купац из ..., привредно друштво „ББ“ је на име купопродајне цене, по профактури ..., на девизни рачун тужиоца уплатило износ од 50.000,00 USD дана 19.12.2007. године, да би потом тужени дана 21.12.2007. године реализовао тужиочев налог за плаћање износа од 36.652,00 USD са рачуна тужиоца преносом на рачун правног лица АА, колико је износила продајна цена по фактури бр.... . Тужилац је туженом доставио налог за плаћање са датумом 21.12.2007. године, који је попуњен машином за куцање, укључујући шифру основа бр. 241, али је наведена шифра промењена у шифру 112, по којој шифри је и реализован налог за плаћање. Налог је након исправке износа донет туженом. Промена је извршена јер је службеница туженог захтевала да се додатно провери шта се плаћа по спорном налогу, јер шифра основа 241 означава авионски превоз, након чега је представник тужиоца дао обавештење да је достављен исправљени налог, што указује да је налог исправило лице које је исти донело, а не службеници туженог. Исправку налога извршила је књиговодствена агенција чији је власник ВВ, која агенција је у спорном периоду водила пословне књиге тужиоца и попуњавала налоге за плаћање, при чему је у пословном књиговодству тужиоца означено плаћање књижено са шифром основа 112. Спорни налог за плаћање је сачињен према унапред припремљеном и одштампаном обрасцу. Такав образац садржи 12 тачака које треба попунити, с тим да тачке од 1-9 попуњава налогодавац, а тачке од 10-12 банка. Под тачком 7. која носи назив „Подаци за статистику“ поред редног броја, описа трансакција и износа бруто обавезе треба попунити поље „шифра основа“ из Прегледа шифри основа наплате, плаћања и преноса у платном промету са иностранством.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови налазе да је тужени приликом реализације спорног налога за плаћање био у обавези да води рачуна о интересима тужиоца као свог налогодавца. Судови налазе да тужени јесте након провере налога и фактуре указао налогодавцу да означена шифра основа 241, која је првобитно била уписана, није одговарајућа, па је након тога исправљена шифра одговарала садржини промета – испорука робе, односно била је у складу са чланом 23. Упутства за спровођење одлуке о условима и начину обављања платног промета са иностранством. Сматрају да је тужилац морао да укаже туженом да је плаћање поводом купопродајног односа у коме је роба из ... директно испоручена у Закључују да је тужена спровела налог за плаћање пажњом која се захтева у испуњавању конкретне обавезе и да на њеној страни нема пропуста, нити одговорности за штету чију накнаду тужилац у овом поступку потражује, при чему нису утврђене околности које би туженог чиниле несавесним у поступку реализације налога. Полазећи до члана 17. Закона о облигационим односима, нижестепени судови сматрају да је обавеза тужиоца да се понаша пажњом доброг привредника и да исправно попуни предметни налог у погледу „шифре основа“, па за његове пропусте, односно пропусте од стране тужиоца ангажоване књиговодствене агенције, не може бити одговоран овде тужени.

По налажењу Врховног касационог суда нижестепени судови су правилно применили материјално права када су оценили неоснованим захтев тужиоца за накнаду штете како је она тужбом опредељена.

Ревизијом тужиоца оспорава се изнето становиште нижестепених судова. По наводима ревидента тужени је био дужан да одбије извршење налога по испитивању шифре плаћања и садржине предмета уговора. Тужилац тврди да је тужени самостално вршио корекцију првобитне шифре плаћања у налогу који је од тужиоца добио. Истиче да тужени, преко својих запослених, није смео ручно преправљати тужичев налог за плаћање у погледу ознаке шифре плаћања. У прилог таквих тврдњи указује да тужени није доставио за потребе овог спора оригинал налога за плаћање, како би прикрио своје пропусте.

Врховни касациони суд не прихвата ревизијске наводе тужиоца. Пре свега, они се тичу правилности утврђеног чињеничног стања о самом попуњавању налога за плаћање, што није законом дозвољен разлог за ревизију.

Према природи потраживања на које се односи тужбени захтев, ради се о накнади штете коју тужилац потражује од туженог због неуредног испуњења уговорних обавеза, сходно члану 262. став 2. Закона о облигационим односима. Обим и врста овако узроковане штете за коју одговара уговорна страна је ограничена. Одговорност уговорне старне која није била верна уговору односи се само на обичну штету и измаклу добит коју је дужник неуредно извршене уговорне обавезе у време закључења морао предвидети као могуће последице повреде уговора, а обзиром на чињенице које су му тада биле познате или морале бити познате, сходно члану 266. став 1. Закона о облигационим односима. Сви остали услови у погледу постојања такве одговорности у корелацији су општем режиму грађанске одговорности за штету. Према чл. 154. и 155. Закона о облигационим односима за штету, која представља умањење имовине једног лица, одговара онај ко ју проузрокује, што значи да је потребно да је штета у узрочно последичној вези са противправним поступањем

штетника, при чему такво поступање мора бити скривљено, односно засновано на намери или непажњи, као облицима његове кривице. За сваки од видова накнаде материјалне штете нужно је да се она може приписати у кривицу оном лицу које је својом радњом или пропуштањем изазвало штетне последице.

Према стању у списима одштетни тужбени захтев одређен је у вези са блокадом тужиочевог рачуна од стране Пореске управе ради наплате ПДВ по трансакцији која је реализована посредством туженог, и тврдњом да је тужилац имао трошкове у вези са поступком ради одбијања његове пореске обавезе по том основу, и изгубљену добит због немогућности пословања у том периоду. Постојање одговорности туженог би се по ставу тужиоца заснивало на неуредном извршењу налога од 21.12.2007. године из уговора о банкарском текућем рачуну, супротно одредби члана 751. ЗОО, а у вези са чланом 1052. и 1057. Закона о облигационим односима.

У конкретном случају тужени је у вези са извршењем налога обавестио тужиоца о недостацима у првобитно означеној шифри плаћања, након чега је по измењеном налогу од стране овлашћеног лица туженог – књиговође, реализовао такав трансфер по шифри плаћања која одговара промету робе уз презентовану профактуру. Туженом није презентован уговор којим би био упознат са тиме да је налог за плаћање издат у вези посла реекспорта. Насупрот ревизијским наводима, наведено поступање туженог као извршиоца налога не може се квалификовати тако да је оно било резултат његове непажње, нити да је прекорачио овлашћења из уговора о банкарском текућем рачуну. Према утврђеном чињеничном стању тужени није самостално мењао налог за плаћање. Налог за плаћање од 21.12.2007. године, по извршеној корекцији учињеној од стране представника тужиоца, реализован је управо према оним подацима који су у њему садржани, у складу са одредбом члана 751. ст. 1. Закона о облигационим односима.

По реализацији налога за плаћање од 21.12.2007. године тужилац је у свом књиговодству по том основу евидентирао новчану промену управо на начин како је то било садржано у самом налогу. Другим речима, плаћање је сам тужилац у својој пословној документацији означио тако да се ради о плаћању робе, а не о плаћању обавезе из реекспортног посла. То су разлози због којих је суштински била евидентирана неплаћена пореска обавеза тужиоца на име ПДВ од стране Пореске управе у поступку контроле. Према члану 71. Закона о спољнотрговинском пословању домаће лице плаћену робу не мора да увезе ако се роба налази у иностранству и испоручује у иностранство на основу уговора, чиме не потпада под предмет опорезивања ПДВ, по члану 3. Закона о порезу на додату вредност. У пореском поступку, према члану 51. Закона о пореском поступку, терет доказа сноси пореска управа и порески обвезник. Чињење тужиоца у вези са приказивањем основа пореске обавезе и са испуњавањем пореске обавезе било је ослобођено од било каквог утицаја туженог. Шта више, чињенични след који је утврђен у парничном поступку указује да је лице овлашћено од тужиоца туженом предало налог за плаћање у иностранство одређене садржине, са приложеним документом о обавези плаћања – фактуром и одређеним основом плаћања, у складу са одредбама тачке 20. и 21. Упутства за спровођење Одлуке о условима и начином обављања платног промета са применом од 01.04.2007. године, и у складу са тачком 8. Одлуке о условима и начином обављања платног промета са иностранством („Службени лист РС“ бр. 24/2007), без уговора као документа о роби која се налази у иностранству и испоручује у иностранство у складу

са чланом 71. став 1. тачка 1. Закона о спољнотрговинском пословању. Књиговодствена евиденција таквог промета робе од стране тужиоца је условила и поступак доказивања пореског третмана, а неплаћање ПДВ узроковало је блокаду тужиочевог рачуна. Произилази закључак да штета чију накнаду тужилац тражи није у узрочно последичној вези са радњама туженог из уговора о банкарском текућем рачуну, већ је у узрочно последичној вези са обезбеђивањем адекватних документата о промету робе и њиховом књиговодственом евидентирању од стране тужиоца, и доказивањем у пореском поступку. Коначно, блокада рачуна тужиоца пореским обавезама ни не би могла представљати предвидљиву штету и за случај неуредног извршења обавеза туженог из уговора са тужиоцем, у смислу члана 266. став 1. Закона о облигационим односима,

Према претходно изнетом Врховни касациони суд је применом одредбе члана 414. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" 72/11...и 18/20) одлучио као у изреци.

**Председник већа, судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић